

Het laatste kind is de aangrijpende nieuwe roman van Philippe Besson, auteur van de bestseller *Lieg met mij* (2020). Het is een gevoelig en bijzonder portret van een vrouw op een kantelpunt in haar leven. We trakteren je graag op een leesfragment. Veel leesplezier!

Het laatste kind

Het was zo afgesproken.

Hij had wel geprobeerd te onderhandelen. Hij had gezegd: ik red me wel, ik heb nu mijn rijbewijs. Maar zijn ouders waren niet gezwicht: geen sprake van om hem achter het stuur te laten, dat was te snel, oké, hij had zijn rijbewijs gehaald, maar dat was nog maar een paar weken terug, zijn vader had er geen vertrouwen in en bovendien was het de Kangoo van de zaak; stel je voor dat je er een deuk in rijdt. Hoe dan ook kon hij, als hij eenmaal daar was, niet helemaal in z'n eentje zijn dozen naar boven tillen. Vier verdiepingen zonder lift, dat besepte hij niet. Met z'n drieën zou het vlugger gaan, zou het minder vermoeiend zijn. Théo had zich gewonnen gegeven. Hij had niet echt de keus. Zijn moeder had een zucht van verlichting geslaakt. Zo was het drama op gang gekomen.

Ze staan met z'n drieën onhandig en als verdoofd op de stoep voor de auto. Het is vreemd rustig op straat – maar is rust op een zondagmiddag wel zo vreemd? –, een windvlaag doet een krant opwaaien en voert hem een paar meter mee voordat hij weer op het asfalt valt. Ze weten dat ze geen reden meer hebben om te blijven, om samen te blijven: de verhuizing is gedaan, Théo moet nog wat spullen opruimen, natuurlijk, een beetje orde scheppen en zich doodgewoon zijn appartement eigen maken, maar dat zal hij in zijn eentje moeten doen, de lunch is voorbij, het was best lekker ondanks de aarzeling die de inrichting had opgeroepen, ze hebben de tijd genomen, de rekening betaald, Patrick heeft de gelegenheid te baat genomen om zijn zoon een briefje van vijftig in zijn hand te stoppen, die dat eerst weigerde, voor het principe, en het daarna aannam, vijftig euro kun je altijd gebruiken, en jammer dan dat het gebaar een beetje ordinair is, ze hebben het restaurant achter zich gelaten, bij het naderen van de Kangoo haalde Patrick de sleutel uit zijn zak en ontgrendelde daarmee de deuren, daarna inspecteerde hij even snel de carrosserie om te controleren of niet een of andere grapjas een kras of deuk erin had gemaakt, in deze stad weet je maar nooit, de mensen zijn niet allemaal respectvol of ze rijden maar raak, hij is gerustgesteld, het voertuig is intact, nu kunnen de ouders weer naar huis en kan de zoon teruggaan naar zijn appartement, het is tijd. Anne-Marie wist dat dit moment zou komen, ze had zich erop voorbereid, maar ze had het zich nooit kunnen voorstellen,

het was nooit concreet, gedetailleerd, tastbaar, het bleef een idee, het idee van de scheiding, bijna een theorie, het had geen realiteit en nu gebeurt het, er is een plek, een tijdstip, een kleur van de lucht, een geur, de geur van uitlaatgassen, de doordringende geur van het asfalt, en het doet zich voor als een ontwrichting.

Patrick is zich ervan bewust dat ze dit duivelse moment kort moeten houden, wat hebben ze eraan de kwelling te laten voortduren, hij neemt dus het voortouw met een gezicht alsof er niets aan de hand is: 'Goed, het begint fris te worden en we moeten nog een eindje rijden.' Niemand trapt erin, zo koud is het niet en terug naar huis rijden zal niet meer dan een dik halfuur duren, maar ze hebben allemaal begrepen waarom hij ineens zo'n haast heeft. Ook al vindt Anne-Marie het verschrikkelijk wat er te gebeuren staat en is ze eigenlijk geneigd om alle uitvluchten aan te grijpen waarmee ze het beslissende moment kan uitstellen, ze erkent diep vanbinnen dat haar man gelijk heeft: een paar extra minuten veranderen niets aan de situatie, ze kunnen maar beter actie ondernemen. Ze stapt dus zwijgend op Théo af en drukt hem met een mengeling van vastberadenheid en onhandigheid tegen zich aan. Hij laat het gebeuren. Beter nog, in een reflex – als het tenminste niet is om affectie te laten blijken, of dankbaarheid misschien – omhelst hij zijn moeder op zijn beurt.

Ineens is dat er, in een zomer die op z'n einde loopt, in een verlaten straat, op een stoep waar de wind overheen blaast, een moeder en haar zoon met hun armen om elkaar heen.

Ze heeft de neiging om iets te zeggen, een paar woorden, zonder te weten wat dan, geen melodramatische woorden in elk geval, ze wil geen verklaring doen, geen gezwollen improvisatie, nee, doodgewone woorden, heel dom, 'zorg goed voor jezelf' of 'vergeet niet te bellen', of zelfs triviale woorden, 'ik heb een restje in je koelkast gezet, dat moet je wel snel opeten', maar ze vermoedt dat ze gemakkelijk door haar emoties kan worden overweldigd. Ze ziet er dus van af, ze zou belachelijk zijn als ze er niet in slaagt haar zin af te maken.

En is stilte niet veelzeggender?

Maar plotseling wordt ze erdoor overrompeld, overstelpt het haar: ze denkt aan alles wat ze graag samen met hem had willen doen en wat ze niet hebben gedaan. Naar de bioscoop, alleen met z'n tweetjes, op hetzelfde moment naar dezelfde film kijken in de bijzondere sfeer van een donkere zaal, en daarna erover praten, hun meningen uitwisselen. Accepteren om naar nummers van Ed Sheeran te luisteren, proberen te begrijpen waarom je die mooi moet vinden, en in ruil daarvoor hem laten delen in haar nooit opgegeven jeugdliefde voor Étienne Daho. Zo nu en dan naast elkaar

in het bos wandelen. Londen met hem bezoeken, omdat hij goed in Engels is en hij haar gids zou zijn geweest, daar hadden ze het een keer over gehad. Wanneer zijn vrienden samenkwamen in zijn kamer, daar binnenstappen met drankjes en een hapje, en niet storen, maar juist verwelkomd worden, op haar gemak zijn en zich niet te veel voelen. Discussies voeren over de dingen van het moment, weten wat er speelt. Hem vertellen wat een fantastische, dappere doorzetters zijn grootouders waren. Zich gaan bezinnen bij hun graf, maar ze dacht altijd: een begraafplaats is geen plek voor een kind. Ze had domweg de loop van de tijd willen vertragen: die is door haar vingers geglipt zoals het zand op het strand in augustus. Ze kan er niets aan doen dat ze wordt verteerd door spijtgevoelens. Ze kan zichzelf wel slaan. Daarna? Daarna laat ze haar kind, haar prachtige kind, weer los, waardoor hij een stap achteruit kan zetten terwijl ze zelf wegloopt, naar het portier van de auto, en gaat zitten op de plaats die de dodenstoel wordt genoemd (ze denkt na over die benaming, de 'dodenstoel', op dat moment is het grotesk, ze zou er als een boer met kiespijn om kunnen lachen, maar ze denkt erover na, dat soort gedachten heb je op pijnlijke momenten).

Ondertussen zwaait Patrick kort naar zijn zoon, een groet op afstand, bescheiden, waarschijnlijk wordt hij geremd door zijn natuurlijke terughoudendheid, of hij wil de situatie tot de juiste proporties terugbrengen, per slot van rekening zullen ze elkaar binnenkort weer zien, ze zijn nog steeds zijn ouders, hij is nog steeds hun zoon, er is niets veranderd, waarom zouden ze anders dan anders moeten doen?

Théo blijft daar staan als zijn ouders hun gordels omdoen en hun portier dichtslaan, en als de auto start. Hij zou ook meteen weg kunnen lopen, de driehonderd meter kunnen afleggen die hem van zijn nieuwe huis scheiden, het zou een manier zijn om de gebeurtenissen niet plechtig te maken, maar het zou ook getuigen van grove onverschilligheid tegenover het onmiskenbare verdriet van zijn moeder. En grof kan hij niet zijn: de vrouw die weggrijdt is toch zijn eerste liefde. Trouwens, hij is zelf ook aangedaan, en dat brengt hem van zijn stuk, het haalt hem een beetje uit zijn evenwicht, dat zal hij niet ontkennen. Het is niet niets wat er gebeurt, het is een duizelingwekkende verandering; hij gaat de wijde wereld in.

Wanneer de auto uitvoegt en begint te rijden, steekt hij ineens zijn hand naar hen op. Om dag te zeggen. Hij was dat niet van plan, dat zweert hij, in feite gehoorzaamde hij aan een niet te onderdrukken impuls, zelf is hij er het meest verbaasd over, zo verbaasd dat hij even overweegt zich te hernemen, zichzelf te corrigeren, maar uiteindelijk blijft hij met zijn hand omhoog staan, zachtjes zwaaiend, hij herinnert zich niet dat hij dat ooit eerder heeft gedaan; soms is

tederheid een opwelling die ons ontglipt. En soms moet je je van je ouders losmaken om te merken hoezeer je aan ze gehecht bent, ook al zou je dat ontkennen, zelfs onder foltering.

Uit: Philippe Besson, *Het laatste kind* (De Bezige Bij, € 19,99)